

Werktuigbouwstudenten uit Eindhoven brengen vlak na de zeebeving een bezoek aan Japan

'Techniek in Japan meer ingeburgerd'

De dertig studenten werktuigbouwkunde mochten drie weken proeven van de Japanse cultuur

In augustus vertrokken dertig studenten werktuigbouwkunde van de Technische Universiteit Eindhoven voor drie weken naar Japan. Het doel van deze studiereis: onderzoeken waarom ingenieurs in Japan veel meer aanzien genieten.

MISCHA BRENDEL

De reis was al gepland vóór de zeebeving nabij Sendai op 11 maart 2011 die in Japan voor veel slachtoffers en grote schade zorgde, onder andere aan drie reactoren van de kerncentrale Fukushima. De ramp had echter geen invloed op de reis: de Eindhovenaren waren nog steeds welkom en konden hun programma gewoon aflopen. Dat programma bestond uit het bezoeken van dertien technologische instituten en bedrijven, om te ontdekken wat techniek voor de Japanners betekent en wat de overeenkomsten en verschillen zijn tussen ingenieurs (in spé) in Japan en Nederland. 'Vanuit de faculteit werktuigbouwkunde organiseren we elke twee jaar een dergelijke studiereis', vertelt Ewoud de Borst, voorzitter van de studiereis naar Japan. 'De keuze van de mensen in de commissie viel in de zomer van 2010 al op Japan. Het was nog wel even spannend, toen de zeebeving daar plaatsvond.' Maar het bleek voor de studenten toch mogelijk om het programma ongewijzigd af te werken. De Borst: 'De Japanners willen de draad weer zo snel mogelijk oppakken. Ze vonden het zelfs erg fijn dat wij zo snel na de ramp langs kwamen.'

De studenten konden rekenen op een warm welkom van de Japanners, beaamt Rik Bouwmans, zesdejaars student: 'Japanners zijn over het algemeen heel aardig en beleefd. En dan gaat het niet om gespeelde beleefdheid, ze zijn heel oprecht.' Hoewel de Japanners het dagelijks leven gewoon weer hebben opgepakt, merkte Bouwmans aan sommige dingen wel dat de gevolgen van de ramp nog niet voorbij waren. 'Waar ze wel op letten is op het bespa-

ren van energie', vertelt hij. 'Zo stonden in veel gebouwen die wij bezochten de airco's lager en hadden mensen hun stropdas afgedaan.' Of dit een verschil in de culturen tussen Japan en Nederland is, weet Bouwmans niet. Maar er waren zeker verschillen tussen de culturen, zo ontdekte ook Sandra Kleinendorst, vijfdejaars studente werktuigbouwkunde, tijdens de reis. 'De Japanse studenten die wij bezochten op de universiteit van Tsukuba kwamen heel gedisciplineerd over. Ze leken sommige dingen meer te doen om hun hoogleraar te pleasen dan dat ze het deden omdat ze dit zelf zo graag wilden.'

Ook zij vond de beleefdheid en het respect dat Japanners naar andere mensen tonen het meest opvallend: 'Toen we in Tokio waren, gingen we op een avond kijken naar het grootste vuurwerk van Japan. We kwamen de metro uit en liepen de straat op, waar het al erg druk was. Maar niemand drong voor. In plaats daarvan liep politie rond, die zorgde dat mensen netjes naar een plek werden geleid om het vuurwerk te kunnen zien. Heel georganiseerd allemaal.'

Dat die mate van organisatie ook bij de bedrijven waar de studenten langs gingen aanwezig was, bleek onder andere uit de manier van kleden. Kleinendorst: 'Het viel me op dat de werknemers allemaal dezelfde kleding droegen, of het nu om lager opgeleide werknemers of om managers ging.'

Van de strakke hiërarchie binnen bedrijven die vaak aan de Japanners wordt toegeschreven, merkte Kleinendorst niet zoveel. De Borst viel dit echter juist wel op: 'De verhoudingen tus-

sen superieuren en ondergeschikten kwam mij stugger over dan in Nederland. Hier doen we bijvoorbeeld veel meer aan open innovatie; dat heb je in Japan veel minder.'

De Borst vindt deze mechanismen echter niet per se een nadeel: 'Ze hebben de hiërarchie helemaal geoptimaliseerd. Hierdoor gebeurt er weinig werk dubbel en dat zie je bij ons dan weer wat meer.'

De groep studenten verbleef de eerste week in Tokio en reisde daarna richting zuidwesten door naar Tsukuba, Nagoya, Izumo, Hiroshima, Kyota en Osaka, alles met de trein. Het programma was druk: meestal was er een halve dag voor het bezoeken van één bedrijf of onderzoekinstelling en werd er de tweede helft

in de grote steden. De kleinere steden blijven duidelijk achter.'

Een van de doelen van de studiereis was het ontdekken waarom ingenieurs in Japan meer aanzien genieten dan ingenieurs in Nederland. De studenten ontdekten echter dat dit niet helemaal waar was. De Borst: 'Het zijn niet zozeer de ingenieurs die in hoger aanzien staan, maar iedereen die actief bijdraagt aan de samenleving.' Dat is ook wat Kleinendorst merkte: 'Iedereen die een baan heeft, geniet respect. Werkloosheid wordt juist helemaal niet gerespecteerd. En ze gaan daarin best ver. Zo zagen we in de steden mensen die bij verkeerslichten stonden aan te geven wie er door mocht rijden en wie op het verkeerslicht moest

'Ze leken sommige dingen meer te doen om hun hoogleraar te pleasen dan dat ze het deden omdat ze het zelf zo graag wilden'

een andere instelling bezocht. Op sommige dagen stonden culturele uitstapjes op het programma. Bouwmans: 'Zo hebben sommigen van ons de vismarkt in Tokio bezocht en andere delen van de stad gezien en bezochten andere enkele tempels.'

Een van de dingen die de studenten opviel was dat Japanners nog steeds moeite hebben met het spreken van Engels. 'In grotere steden spraken de managers van de bedrijven die we bezochten meestal nog wel redelijk Engels', zegt Kleinendorst. 'Behalve in Izumo, daar kwam een tolk met ons mee. Ook de studenten spraken over het algemeen slecht Engels. Ik kreeg wel de indruk dat dit iets is waar ze zich meer in ontwikkelen, maar die ontwikkeling gebeurt voornamelijk

wachten. Een volkomen overbodige baan natuurlijk, maar hierdoor dragen deze mensen toch bij aan de maatschappij en dat is voor hen heel belangrijk.'

Bouwmans kreeg ook de indruk dat techniek zelf in hoger aanzien staat dan in Nederland: 'Ik heb het gevoel dat de Japanse overheid veel meer geld steekt in technisch onderzoek en hier ook veel meer ontzag voor heeft dan in Nederland.'

Dat techniek veel meer leeft in Japan was ook volgens De Borst duidelijk merkbaar: 'Bij Japanners is het mobieltje echt vastgeplakt aan hun hand. Ze doen er echt alles mee. Behalve bellen in het openbaar: dat geeft overlast, dus dat doe je niet. Techniek is daar gewoon veel meer ingeburgerd.' TW